

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ लखीसराय

वर्ग नवम् विषय संस्कृत शिक्षक श्यामउदय सिंह

ता:-३१/०५/२०२० (बोर्ड बेस्ड क्वेश्चन)

अधोलिखतश्लोकौ पठित्वा मञ्जूषातः उचितं पदं चित्वा भावार्थं पूरयत-

श्लोकः ५.गुणेष्वेव हि कर्तव्यः प्रयत्नः पुरुषैः सदा ।

गुणयुक्तो दरिद्रोऽपि नेश्वरैरगुणै समः॥

भावार्थः-अस्मिन् संसारे जनाः सदैव (i).....ग्रहणे एव(ii)कुर्युः। यतः जगति गुणवन्तः (iii)अपि गुणहीनेषु (iv)श्रेष्ठतमाः मन्यन्ते ।अतः संसारे गुणानाम् अतीव महत्त्वम् अस्ति ।

मञ्जूषा

[प्रयत्नान , धनवत्सु , दरिद्राः , गुणानाम्]

श्लोक ६.आरम्भगुर्वी क्षयिणी क्रमेण ,लघ्वी पुरा वृद्धिमती च पश्चात् ।

दिनस्य पूर्वार्द्धपरार्द्धभिन्ना छायेव मैत्री खलसज्जनानाम्॥

भावार्थः- कविः भर्तृहरिः नीतिशतके कथयति यत् यथा दिनस्य पूर्वार्द्धे प्राणिनाम् छाया (i).....दीर्घा पश्चात् शनैःशनैः(ii)समायाति तथैव खलानां दुष्टाणां वा मैत्री अपि प्रारम्भे गुर्वी भवति शनैः शनैश्च क्षयिणी भवति ।

एवमेव यथा परार्द्धे समये (iii)छाया पूर्वं लघ्वी भवति पुनश्च शनैःशनैः वृद्धिम् प्राप्नोति तथैव सज्जनानां

(iv)अपि आरम्भे लघ्वी भवति एवं शनैःशनैः वृद्धिमायाति।

मञ्जूषा

[प्राणिनाम् ,आरम्भे ,मैत्री , क्षयम्]